

Potreba za Novim taktikama

Moderni pokret za zaštitu ljudskih prava

U proteklih nekoliko desetljeća, moderni pokret za zaštitu ljudskih prava napravio je veliki iskorak u unapređenju ideala ljudskih prava i uvođenju specifičnih zaštita. Primjeri uključuju:

- osudu mučenja
- zaštitu prava žena i djece
- definirane legitimne političke aktivnosti
- zaštitu i oslobađanje političkih zatvorenika
- praćenje standarda ljudskih prava

Ne možemo dovoljno naglasiti koliko su ova postignuća važna ili koliko ih je bilo teško postići.

Taktike pokreta za zaštitu ljudskih prava

Tri taktike vode ovim unapređenjima:

1. Postavljanje međunarodnih normi koje su kreirale tijelo konvencija, ugovora i standarda
2. Nadziranje udovoljavanja tim standardima
3. Osuda i sramoćenje vladinih akcija ili nedostataka akcija kada su ti standardi narušeni

Ograničenja

Jasno je da su ove taktike prouzročile ogromne napretke te bi ih stoga i nadalje trebalo podupirati i slijediti. Jednako tako je jasno da postoje značajne granice onoga što možemo postići na ovaj način i da ovi pristupi nisu dovoljni da bismo riješili naizgled nesavladive probleme na području ljudskih prava.

Proširivanje pokreta

Stav ovog projekta je da unapređenje ljudskih prava zahtjeva kreiranje šireg područja ljudskih prava, područja koje uključuje puno više ljudi i sektora društva nego što je trenutno uključeno. Također zahtjeva razvoj opsežnijih strateških pristupa koji mogu biti postignuti jedino korištenjem puno dužeg niza taktika nego što se trenutno koristi.

Vizija za Nove taktike

Diljem svijeta, predani praktičari ljudskih prava započeli su ovaj posao:

- razvoj inovativnih pristupa
- izgradnju neočekivanih strateških saveza
- učenje iz neočekivanih područja

Cilj projekta «Nove taktike na području ljudskih prava» je povezati ove inovatore i inspirirati druge njihovim radom. Ove priče su inspirativne i individualno. No, zajedno, one predstavljaju viziju onoga što može biti postignuto na području ljudskih prava.

Korist taktičkog razmišljanja

U ovom priručniku izdvajamo šest razloga zbog kojih vjerujemo da je taktičko razmišljanje neophodno za unapređenje uspješnosti pokreta za zaštitu ljudskih prava:

1. Ono što znamo kako učiniti utječe na ono što mislimo da je moguće učiniti; taktike pomažu odrediti strategiju
2. Različite taktike učinkovito pogađaju različite ciljeve
3. Različite taktike odgovaraju različitim grupacijama
4. Taktička fleksibilnost je izvor iznenađenja
5. Taktike uče sudionike/ce i promatrače/ice kako se angažirati u svijetu
6. Taktike su sistemi treniranja za uključivanje sudionika/ca i saveznika/ca u rad organizacija

1. Taktike otvaraju nove mogućnosti

Ono što znamo kako učiniti utječe na ono što mislimo da je moguće učiniti; taktike pomažu odrediti strategiju. Kada je naše razmišljanje o tome kako možemo djelovati usko definirano, tada ograničavamo i svoje gledište o onome što je moguće postići. Ljudska je povijest puna primjera u kojima se isto rješenje bezuspješno pokušavalo primijeniti više puta, ili pak u kojima nove taktike prevladaju stare.

Primjer: taktike određuju strategiju

BAOBAB za ženska ljudska prava (BAOBAB) i Centar za razvoj civilnih resursa i dokumentaciju (Civil Resource Development and Documentation Center - CIRDDOC) u Nigeriji borili su se za podizanje javne svijesti o nasilju nad ženama. Svega nekolicina ljudi u Nigeriji vjeruje da žene trpe različite oblike nasilja. Vrlo je malo pažnje posvećeno ovom problemu u tisku, kao i na razini vlasti, ili prilikom provedbe zakona.

NGO-i su došli do spoznaja o utjecaju dugih sudova, poput Tribunala u Beču i Tokyu, i o pažnji koju su ovi sudovi privukli u svijetu, te su odlučili probati nešto novo i organizirati neformalni nacionalni tribunal za suzbijanje nasilja nad ženama. CIRDDOC je eksperimentirao s manjim neformalnim tribunalom u Amambra državi jugoistočne Nigerije, usmjeren na pitanje općeg kršenja ljudskih prava. Ovaj događaj se smatrao uspješnim, rezultirao je jako dobrim odazivom javnosti što je pokrenulo daljnje rasprave o pitanjima kršenja ljudskih prava općenito, a posebno ženskih prava. Taktika organiziranja neslužbenih sudova činila se obećavajućom.

Kasniji nigerijski Nacionalni tribunal za suzbijanje nasilja nad ženama koji su organizirali, privukao je veliku pažnju i medija i javnosti. Nakon tribunala, ovaj problem je vidljivo došao na dnevni red javnosti, otvarajući put za učinkovitiju primjenu drugih taktika educiranja i pritisaka na javnost. Bio je to važan i katalizirajući događaj u dužoj borbi za promicanje i zaštitu ženskih prava kao ljudskih prava u Nigeriji.

2. Taktike pogađaju različite ciljeve

Različite taktike učinkovito pogađaju različite mete/ciljeve. Moramo naučiti «iskrojiti» taktike prema našim ciljevima, pronalazeći one koje će imati najpotpuniji mogući utjecaj. Kada taktikama ne uspijemo utjecati na naše mete, moramo osmisliti nove i učinkovitije taktike.

Primjer: Taktike pogađaju ciljeve različito

Komisija za ljudska prava i upravnu pravdu (The Commission on Human Rights and Administrative Justice - CHRAJ) u Gani odlučila se pozabaviti kompleksnim pitanjem Trokosija, običajne prakse u nekim dijelovima zemlje gdje su svećenici fetišisti držali žene i mlade djevojke kao robinje, kako bi okajale grijeha za zločine navodno počinjene od strane njihovih rođaka. Komisija je shvatila da primjena zakonodavstva, kako bi se takve prakse stavilo izvan zakona, možda neće biti učinkovita i da bi u nekim slučajevima mogla rezultirati ilegalnim prakticiranjem ove običajne prakse. Umjesto toga,

Komisija je odlučila svećenicima pristupiti iz druge perspektive. Angažirali su cijenjene vođe – na lokalnoj i nacionalnoj razini – u izravnim razgovorima s počiniteljima, žrtvama, drugim vođama iz zajednice i širom zajednicom kako bi olakšali razumijevanje običaja, a istovremeno su nudili alternative i putove za ukidanje prakse bez gubitka statusa. Njihovo razumijevanje «mete» je rezultiralo odabirom primjerene taktike. Kao rezultat, preko 3.000 Trokosi žena i djece je oslobođeno do sada.

3. Taktike stvaraju grupacije

Ako zajednica koja se bavi ljudskim pravima nudi svega jednu ili dvije taktike kojima želi uključiti širu javnost, doprijet će samo do uske grupacije ljudi za koju te taktike imaju smisla. U kulturama koje su iskusile represiju, ljudi su se naučili povlačiti iz javnog života. Kako bi angažirali grupe ljudi u takvim kulturama, moramo ponuditi taktike koje će se uteci različitim tolerancijama za rizik i različitim percepcijama društvenih promjena.

Primjer: stvaranje grupacija

Amnesty International – Nizozemska uvidjela je da je većina članova koja sudjeluje u Hitnim akcijama starija od 30 godina. Htjela je povećati broj mladih ljudi koji sudjeluju u akcijama AI - Nizozemske. Iskoristili su moć SMS tehnologije kako bi privukli novu grupaciju, većinom mlade ljude, da se uključe u njihovu kampanju protiv mučenja. Dio akcije uključivanja ove nove grupe ljudi sastojao se od oglašavanja kampanje na rock koncertima i ostalim događanjima gdje se mladi skupljaju.

4. Taktička fleksibilnost

Taktička fleksibilnost je izvor iznenađenja.

Dok mi ponavljamo iste taktike, naši protivnici uče kako im se suprotstaviti i spriječiti njihov utjecaj. Stvaranje iznenađenja izbacuje protivnika iz ravnoteže. Nefleksibilnost dovodi do ponavljanja u našem razmišljanju, ali i u razmišljanju protivnika. Fleksibilnost potiče učenje obaju strana.

Primjer: Taktička fleksibilnost

Otpor!, studentski pokret u Srbiji, koristio je taktičku fleksibilnost kako bi se učinkovito borio protiv državne represije pod Miloševićevim režimom. Svoj pristup su nazvali «Plan B». Kada su srpske vlasti počele hapsiti demonstrante, otpor je organizirao druge demonstracije ispred policijskih postaja gdje su držani demonstranti. Ovo je omogućilo ljudima da prevladaju svoj strah od sudjelovanja i podrže uključene aktiviste, osobito u prijelomnim trenucima borbe. To je također pomoglo okrenuti jednu od snaga režima protiv njega, ujedno prebacujući ravnotežu moći. Ljudi moraju biti u mogućnosti osloboditi se straha od javnog izjašnjavanja

ukoliko žele sudjelovati, posebno u nastojanjima da svladaju represivni režim.

5. Taktike nas uče uključivanju

Taktike uče i sudionike/ce i promatrače/ice kako se angažirati u svijetu. Dok vježbamo, mišići uče kako se pokretati, dajući mozgu priliku za planiranje istančanih varijacija i poboljšanja. Kako vježbamo, tako postaje lakše.

Primjer: Učenje sudionika/ca kako se angažirati u svijetu

Diljem svijeta, ljudi instinktivno posežu za mjestima sjećanja da bi se suočili s prošlošću i zacrtali put za budućnost. Od privremenih usputnih spomena do službenih komemoracija, milijuni ljudi diljem svijeta okupljaju se na mjestima sjećanja tražeći zacjeljenje, pomirenje i upute kako krenuti dalje. Sjećanje je kritički jezik i teren ljudskih prava. Ono je ovdje, kroz proces očuvanja prošlosti, gdje su dokazi kršenja ljudskih prava čuvani i javno predstavljeni, gdje se raspravljaju pitanja koja otvaraju ovi dokazi, i gdje se razvijaju taktike za sprječavanje ponavljanja tragičnih događaja. Ukratko, ta mjesta mogu biti kritičko oruđe za izgradnju trajne kulture ljudskih prava. Međunarodna koalicija mjesta savjesti (The International Coalition of Sites of Conscience) je mreža povijesnih mjesta u svijetu koja koriste prostore moći da bi učili građane kako se aktivirati na području ljudskih prava. Primjerice, članica koalicije Memoria Abierta planira otvoriti Muzej sjećanja u bivšem centru za mučenje kako bi stimulirala građane «da se obvežu riješiti probleme zemlje».

6. Taktike su sistemi treniranja

Taktike su sistemi treniranja za uključivanje sudionika/ca i saveznika/ca u rad organizacija. Neke taktike mogu biti kratkotrajne, a neke dugotrajne. Ali, kao sistemi djelovanja, sve zahtijevaju planiranje, koordinaciju i usmjeravanje. One stvaraju prilike za mnoge građane/ke da sudjeluju, uče i postanu predaniji/e radu organizacije ili kampanji. Sudjelovanje na taktičkom nivou je odličan temelj za treniranje mlađih ili novijih djelatnika/ca i volontera/ki.

Primjer: Taktike kao sistemi treniranja

Centar za žrtve mučenja (The Center for Victims of Torture - CVT), tvorac projekta Nove taktike, utemeljio je model intenzivnog treninga i supervizije za izbjeglice kako bi razvili/e lokalne kapacitete koji će osigurati razumijevanje i sposobnosti za pružanje psihičke potpore ljudima s ciljem ponovne izgradnje zajednice nakon stravičnih zvjerstava i kršenja ljudskih prava. CVT je pokrenuo ovaj model intenzivnog treninga u izbjegličkim kampovima u Gvineji i Sierra Leoneu za izbjeglice iz Sierra Leonea i Liberije. Metoda koristi model intenzivnog, praktičnog treninga i konstantne supervizije izbjeglica samih. Ovi izbjegli «stručnjaci/kinje za mentalno zdravlje» grade vlastite kapacitete, pružaju individualnu i grupnu terapiju za traumatizirane pojedince/ke i koriste svoje sposobnosti za ponovnu izgradnju svojih zajednica i sustava potpore. Trenutno imamo 122 «stručnjaka/inje za mentalno zdravlje» uključena/e u ovaj trajni model treninga i supervizije, uz tisuće izbjeglica svih godišta koje su primile razne usluge.

Potreba za taktičkom inovacijom

Taktička inovacija je ključna za uspješnu primjenu ljudskih prava diljem Planete. Proširenjem našeg razmišljanja, i taktičkog i strateškog, zajednica koja se bavi ljudskim pravima ima priliku biti učinkovitija. Ukratko:

- Uzak spektar taktika vodi ka uskim grupacijama; širi spektar taktika obraća se i uključuje šire grupacije.
- Preveliko oslanjanje na svaku pojedinu taktiku vodi njezinoj primjeni u krivim okolnostima i propuštanju prilika za širenje strateških ciljeva; fleksibilno taktičko razmišljanje stvara priliku za istančano strateško ciljanje.
- Prekomjerno korištena taktika ohrabruje protivnika da sistematizira odgovor i olakšava protivnicima definiranje njihovih pozicija; taktička fleksibilnost kreira iznenađenje i potiče učenje.

